

wijs is van geestelijken welstand of van geestelijke magerheid.

En als men niet zal kunnen loochenen, dat het is een bewijs van armoede en kwijning van het leven des geloofs, wel, dat men er dan mee breke.

Gods volk heeft wel wat anders te doen, dan zijn lijd op die wijze stuk te slaan.

En zegt men dan tenslotte: wij hebben toch ook wel eens behoefte aan ontspanning? dan beaam ik dat ten volle.

Maar kan men die ontspanning dan niet vinden in een gezellig gesprek, dat in den goeden toon blijft, en dat, zonder dat het te zwaar en te diep wordt, toch vormend werkt voor allen, die in het gezelschap zijn?

Het leven is zoo rijk, Gods Woord is zoo rijk; wij hebben toch ook wel eens een boek gelezen, waaruit wij wat vertellen, waarover wij wat praten kunnen?

Het is niet gemakkelijk, het is een kunst op-zichzelf om een goed, christelijk gezelschapsmensch te zijn, maar laten wij er ons op toeleggen het te worden.

Wij hebben hier een groot tekort te belijden, maar dat mag er nooit toe brengen, dat wij het nu maar zouden zoeken bij de wereld, om haar na te volgen.

In ons Christelijk gezelschapleven géén kaarten; daarmee gaat het in de verkeerde richting.

Verbreken van een verloving.

Van een student, niet in de theologie, kreeg ik een schrijven, dat mij buitengewoon verkwikte. Wat zou het heerlijk zijn, als onze studeerende jongemensen zich allemaal zóo interesseerden voor de vraagstukken, die ons leven beheerschen, als deze student.

Het eerste gedeelte van zijn schrijven handelt over de quaestie van het „historisch geloof” in verband met de geloofsverzekerdheid.

Daarover later.

Het tweede onderwerp, dat hij aansnijdt, is „de verbreking van een verloving”.

Indertijd heb ik daarover eens geschreven.

Mijn conclusie was, dat men in sommige gevallen, met wederzijdsche toestemming, elkander het jawoord terug zou mogen geven.

Daarmee is onze broeder het niet eens.

Hij meent, dat ook de verloving, evenals het huwelijk zelf, onverbreekbaar moet worden geacht.

In 't kort komt zijn beschouwing hierop neer: Het huwelijk wordt onverbreekbaar geacht, omdat in de huwelijksdaad de wondere eenheid is tot stand gekomen, waarbij verwerkt wordt het woord des Heeren: „dat zij niet meer twee zijn, maar één vleesch”.

Deze huwelijksdaad is echter niet iets dat op zichzelf staat. Zij is de slotapothecose van een reeks liefdesuitingen, die men het liefdesleven zou kunnen noemen.

In die liefdesuitingen zet zich reeds in DE liefdesuiting in de huwelijksdaad. Aangezien nu in den verlovingsstijd die liefdesuitingen ook reeds een plaats hebben (kussen en omhelzen) is ook die daad, waarin de eenheid ten volle wordt verwerkt, in den verlovingsstijd reeds ingezet.

Daarom is de verbreking van een verloving in den grond niets anders dan de verbreking van het huwelijk en dus ongeoorloofd.

Het standpunt hier verdedigd wordt ook door anderen ingenomen.

Dr. Dee heeft indertijd, bij zijn promotie, in een zijner stellingen ook de verbreking van de verloving met echtheit gelijk gesteld.

Op welken grond hij daartoe kwam, is mij niet bekend.

Ik moet eerlijk zeggen, dat er in deze beschouwing veel is, dat mij aantrekt.

En toch komt het mij voor, dat hier conclusies worden getrokken, die niet te handhaven zijn.

Een volgend maal hoop ik hierop in den breede in te gaan.

Laten alle lezers ondertusschen over dit onderwerp eens ernstig nadenken en voor zichzelf tot een conclusie trachten te komen.

Het is de moeite waard en zal voor het leven van onze jongemensen van groote betekenis blijken te zijn.

D. v. D.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Het sterilisatie-vraagstuk.

III.

Van het besef, dat de mensch mede verantwoordelijk is voor den aard zijner nakomelingschap, vindt men, gelijk wij gezien hebben, alle eeuwen door de bewijzen. De wetenschappelijke fundeering van de leer der eugenetica vond echter eerst plaats in de 19de eeuw, toen Galton door eigen proeven aantoonde, dat het kiemplasma de zetel was van een ingewikkeld geheel van erfelijke eigenschappen, buiten den invloed staande van den tijdelijken

drager. Hij was de eerste onderzoeker, die de vraag opwierp of niet ook de menschenrassen en volkeren, evenals de dierlijke en plantaardige, door selectie verbeterd konden worden. Met recht kan men hem dan ook den grondlegger der eugenetica noemen. Dat deze laatstgenoemde wetenschap zoo'n groote vlucht heeft genomen, is evenwel te danken aan het feit, dat in het jaar 1900 door Cossens, de Vries en Tichermak opnieuw werd ontdekt de reeds in 1865 door Gregorius Mendel gevonden erfelijkheidswet.

Als een komeet, zoo zegt Prof. Siemens¹⁾, lichtte Mendels ontdekking, nadat de ontdekker reeds lang gestorven was, aan den wetenschappelijken hemel en spoorde de biologen tot een geweldige werkzaamheid aan. Met een enormen ijver begonnen zij te experimenteren en reeds na enkele jaren zag men de vaste fundamenteen van een nieuwe wetenschap voor zich. De moderne erfelijkheidsleer is zodoende geworden de grondslag, waarop de huidige eugenetische maatregelen rusten.

Het doel der eugenetiek, de rasverbetering van den mensch, kan men in tweeën splitsen en wel in een positief en in een negatief doel. Het positieve doel is de voortplanting van personen, die uit eugenetisch oogpunt daarvoor in aanmerking komen, het negatieve doel het tegengaan van de voortplanting van personen, van wie verwacht wordt, dat zij langs erfelijken weg op hun nageslacht ongewenscht geachte lichamelijke of geestelijke eigenschappen doen overgaan.

Het is vooral op dit laatste doel, het tegengaan van minderwaardige progenituur, dat door de voorstanders van rasverbetering de laatste jaren zoo sterk de nadruk is gelegd. Hierbij grondt men zich op de erfelijkheidsleer en de vraag mag dus gedaan: hoe staat het met de erfelijkheid, speciaal bij den mensch?

Hoewel de erfelijkheidsleer pas dateert van deze eeuw, is de grond gelegd in de voorgaande eeuw en wel door den Augustijner pater Gregorius Mendel. Deze ontdekte bij de overerving een in cijfers uitdrukbare wet, die in het geheele planten- en dierenrijk opging. Het zou ons te ver voeren deze klassiek geworden regels van Mendel in extenso te bespreken. Om echter u van deze regels eenig idee te geven, wil ik eenige voorbeelden van overerving uit de natuur geven.²⁾

Allereerst iets over de proeven met de z.g.n. wonderbloem, *Mirabilis Jalapa*. Van deze bloem kennen wij een roodbloeiende en een witbloeiende ras. Beide onderscheiden zich slechts door één enkele eigenschap, de kleur van de bloemen. Wanneer men nu roode wonderbloemen met witte kruist, dan krijgen wij bastaarden, ontstaan uit de vereeniging van 2 ongelijksoortige kiemcellen. Zulk een lastaard wonderbloem bloeit nu noch rood noch wit, maar rose. Immers zij heeft slechts van één ouder het vermogen gekregen om een roode bloemkleur te vormen. Vandaar dat deze bastaarden, wat de kleur betreft, tusschen rood en wit in zullen staan, m.a.w. rose gekleurd zullen zijn.

Tot hier toe is er aan de resultaten van deze kruising niets bijzonders, iedereen zal de uitkomst van deze proeven niet anders verwacht hebben. Geheel anders wordt echter de zaak, wanneer wij de rosbloeiende wonderbloemen onderling gaan kruisen. Wij verkrijgen dan namelijk niet weer rosbloeiende, zooals men oppervlakkig zou denken, maar drie soorten planten en wel: $\frac{1}{4}$ roodbloeiende, $\frac{2}{4}$ rosbloeiende en $\frac{1}{4}$ witbloeiende. Deze verrassende vondst van het splitsen der bastaarden heeft Mendel het eerst ontdekt en dat niet alleen, maar hij heeft ook voor de verklaring van deze feiten een hypothese gegeven, welke nog heden ten dage als juist erkend wordt.

Volgens Mendel is iedere erfelijke eigenschap op dubbele wijze in de erfmasse aangelegd. Ieder levend wezen is derhalve een dubbel wezen, want voor ieder erfelijk kenmerk bezit het een gepaard aanleg, waarvan de eene paarting van den vader, de andere van de moeder stamt. Deze gepaardheid van den erfelijken aanleg komt bij kruising van raszuiver levende wezens niet tot uiting, wel daarentegen bij de kruising van bastaarden. De zoeven genoemde proeven van onderlinge kruising der rosbloeiende wonderbloemen leveren daarvoor het duidelijke bewijs. Juist omdat deze laatste zowel het vermogen om rood te bloeien (overgeërfd van het eene ouderpaar) als het vermogen om wit te bloeien (overgeërfd van het andere ouderpaar) in zich vereenigd hebben, zullen bij kruising niet alleen weer rosbloeiende planten te voorschijn komen, maar ook voor een deel rood-, resp. witbloeiende planten.

Een ander bewijs voor de juistheid van Mendels hypothese, dat de erfelijke aanleg voor een eigenschap dubbel is, is het resultaat van de z.g.n. „terugkruising”. Wanneer men n.l. een rosbloeiende plant kruist met b.v. een raszuivere roodbloeiende plant, dan krijgt men bastaarden, die deels rose, deels rood zullen bloeien. Kruist men eerstgenoemde plant met een raszuivere witbloeiende plant, dan krijgt men bastaarden, die deels rose, deels wit zullen bloeien. Deze proeven zijn niet anders te verklaren dan door aan te nemen, dat eerstge-

1) Prof. Dr. H. W. Siemens: Hoofdstukken der Erfelijkheid, rashygiëne en bevolkingspolitiek. Groningen, 1931, blz. 14.

2) Hoofdzakelijk ontleend aan Prof. Dr. Siemens, l.c.

noemde plant in zich het vermogen had zowel rood als wit te kunnen bloeien. Immers indien de rosbloeiende wonderbloem alleen het vermogen bezat rosbloeiende dochterplanten te kunnen voortbrengen, dan zouden bij kruising met een rood- resp. witbloeiende wonderbloem van zuiver ras nooit anders dan weer rosbloeiende dochterplanten te voorschijn kunnen komen. Nu evenwel behalve rosbloeiende dochterplanten ook rood-, resp. witbloeiende planten te voorschijn komen, zoo moet hieruit wel volgen, dat de rosbloeiende moederplant in zich het vermogen had zowel rood als wit te kunnen bloeien.

A. C. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Waarom Zending?

II.

Als ondertitel van zijn boekje: „Waarom zending, juist nu?” geeft Dr. H. Kraemer: Een studie over het goed recht en de noodzaak der zending juist in den tegenwoordigen tijd.

Wij verlaten hiermee in zeker opzicht den bodem der Schrift, om uit de wereldconstellatie op te maken, hoe de eisch, door God gesteld, in onze dagen wel van heel bijzondere betekenis is en met meer kracht dan ooit op de ziel wordt gebonden.

Dr. Kraemer constateert dit een secundair motief te zijn, en geeft als karakteristiek ervan aan: de enorm-gewichtige prikkeling tot zending, die in de huidige wereldconstellatie is gelegen.

Wij kunnen ons hiermee gemakkelijker vereenigen dan met de omschrijving van de primaire oorzaak, n.l. datgene wat de zending scheppend voortbrengt; doch wij laten dit rusten, om te zien, hoe de ontmoeting tusschen West en Oost zulke ingrijpende veranderingen in de wereld heeft aangebracht, dat de gemeente des Heeren daaruit afleiden mag, hoe dringend toch de oproep van den Heere is, om het Evangelie ook nu te prediken aan alle volken.

Deze ontmoeting noemt Dr. Kraemer het gewichtigste en meest ingrijpende feit der moderne geschiedenis, dus der laatste 150 jaren. Op allerlei wijze heeft het Westen aanraking gezocht en gekregen met het Oosten, met de Oostersche wereld, met Azië en Afrika. Daar zijn de geweldige handelsbetrekkingen en het zoeken van afzetmarkten; en waarlijk niet minder het politieke ingrijpen der Westersche mogendheden, die de Oostersche volken met dwingende kracht aan hun Westerschen wil hebben onderworpen.

Maar in deze ontmoeting van Oost en West neemt ook de zending haar plaats in; en een belangrijke plaats is het. Als wij bedenken wat zending eigenlijk is, wat zij wil, welke middelen zij gebruikt, naar welk doel zij streeft, dan voelen wij wel, dat de zending veel dieper ingrijpt, en de onderlinge betrekkingen heel wat sterker begeert te maken dan handel of politiek.

Deze ontmoeting heeft geweldige gevolgen gehad. Inderdaad heeft het Westen talrijke volken aan zich onderworpen, en de landen zich toeëigend; men heeft enorme gelegenheid gekregen zijn producten kwijt te raken, en op vele andere wijzen enorme voordeelen te halen uit het overwicht, dat het Westen nu eenmaal boven het Oosten had.

Doch er is meer gebeurd.

De onbedoelde en ongewilde gevolgen hebben het nagestreefde en verkregen doel verre overtroffen!

Er is een nieuw Oosten ontstaan!

De massa van miljoenen is in beweging gekomen; en wie zal hen kunnen keeren? Het Oosten is ontwaakt. Het heeft zich weten aan te passen, en de krachten der Westersche wereld zich toegeëigend.

Dit laatste niet het minst in den meest verderfelijken zin van het woord.

Een enkel voorbeeld hiervan. Bij de 5000 studenten aan de Keizerlijke Universiteit te Tokio werd geïnformeerd naar hun godsdienst. En de uitslag? Slechts 8 hingen den nationalen Japanschen godsdienst aan, n.l. het Shintoïsme, ook acht het Confucianisme, 300 waren Boeddhist, 60 behoorden tot het Christendom, en de overige 4500 waren atheïst of agnostici! Ontstellende cijfers. Het Westen heeft het Oosten van zijn godsdienst beroofd.

Er is nog veel meer verwoest voor altijd. Maar tegelijk zijn er nieuwe krachten wakker geroepen, en is er een heropbouw waar te nemen.

Wie kan daarin beter meewerken dan de zending? Is het eigenlijk niet zoo, dat de zending wat heeft om op te bouwen en mee te bouwen?

En nu is het een feit, dat politieke en andere machten juist de zending willen tegenhouden en tegenwerken. Alles mag ten slotte gebruikt worden, om het Oosten te veranderen; maar de eenige macht, die het Oosten kan redden, moet worden geweerd.

Tegen dit geraffineerde handelen komt Dr. Kraemer heel sterk op, en de dwaasheid stelt hij duidelijk in het licht. Maar het meest toornl hij

er tegen, standpunt. denken. heid en c. „Het k. gekregen, buiten w. forum v. menschen, van haar tijd, omd. het compl. ontmoeting niet kan.

Het is „christen. gaan du.

Drie. toch goe. ontmoeting en hoe er.

Allereer. lieve of a. val. Zij n. vaarden. en dan is. levenden. altijd gelc. Westen h. dienstige.

Hier kr. Kraemer. ding. vole. Evangelie. primitieve. opdracht. door haar. lijken eisc. wordt, ma. verwardh. verniet o. stellen op. plaatsverv.

Ook de. oorzaak v. groote cr. eraan, da. de animis. „door een. heidsbesel. versel w. telijken in. „gericht. „verhouding. van onm. in de mo.

Het pro. snel gaam.

En de. diensten.

Ook hic. ais bij de. staande e. godsdienst. haar pri. heid en tr. om in de. tot klaarh. van alle s. een der w. den, die h. daarvan. maant”.

Zoo sta. bezien we. als zij in. motief te. Christus.

Het is. toekomst. wederopbe. veel, in m. is dat vele. niet: de. duidelijk. mede b.v. ontwikkelt. enkele ja. willen wo. maatschap.

Wat zal. zijn? Dr. E. eeuwen z. Oostersche. of een an. het deed. in haar g. worden. „weerslaan. wereldgesc. gevolg is, nog belang. Oosten m. van den. slissend n. komst ste.

Het wo. Europa. Christelijk.

gen had zoowel
immers indien de
het vermogen
en te kunnen
uising met een
oem van zuiver
eiende dochter-
en. Nu evenwel
iten ook rood-
rschijn komen,
le rosebloeiende
ad zoowel rood
A. C. D.

„Waarom zen-
ner: Een studie
ak der zending

er opzicht den
ereldconstellatie
or God gesteld,
dere beteekenis
p de ziel wordt

ecundair motief
lek ervan aan:
ot zending, die
is gelegen.

celijker vereeni-
in de primaire
ding scheppend
rusten, om te
West en Oost
de wereld heeft
Heeren daaruit
de oproep van
ook nu te pre-

ner het gewich-
er moderne ge-
ren. Op allerlei
gezocht en ge-
stersche wereld,
geweldige han-
n afzetmarkten;
ke ingrijpen der
Oostersche vol-
in Westerschen

Oost en West
ats in; en een
bedenken wat
welke middelen
eelt, dan voelen
ingrijpt, en de
sterker begeert

gevolgen gehad,
ke volken aan
ch toegeëigend;
regen zijn pro-
andere wijzen
het overwicht,
het Oosten had.

evolgen hebben
el verre over-
n!

beweging geko-
? Het Oosten
aan te passen,
reld zich toege-

den meest ver-

lij de 3000 stu-
tsiteit te Tokio
tsdienst. En de
tionalen Japau-
hintoïsme, ook
n Boeddhist, 60
de overige 4500
tellende cijfers
zijn godsdienst

oor altijd. Maar
akker geroepen,
nemen.

en dan de zen-
dat de zending
ee te bouwen?
leke en andere
tegenhouden en
gebruikt wor-
maar de eenige
t, moet worden

komt Dr Krae-
isheid stelt hij
neest toornit hij

er legen, dat „Christelijke” menschen eenzelfde
standpunt innemen, en nog veel meer, dan wij
denken. Hij noemt dit schuldige geestelijke bot-
heid en ontrouw aan Christus.

„Het kostelijkste dat Europa als geschenk heeft
gekregen, is dan het eenige dat men wel overleed
buiten wil sluiten. De zending heeft, voor het
forum van „christelijke” en „niet-christelijke”
menschen alleen daarom al het recht te spreken
van haar goed recht en haar noodzaak in dezen
tijd, omdat het Christendom als behoorend tot
het complex van het Westersche leven, dat met de
ontmoeting van Oost en West in werking treedt,
niet kan en mag buitengesloten worden.”

Het is niet aan te nemen, dat er zulke rare
„christenen” onder ons worden gevonden. Wij
gaan dus hierop niet verder in.

Drie punten behandelt Dr Kraemer, om ons
toch goed te doen gevoelen, hoe verwoestend de
ontmoeting tusschen West en Oost gewerkt heeft,
en hoe ernstig de taak der zending is.

Allereerst verkeerden alle dusgenaamde primi-
tieve of animistische godsdiensten in droevig ver-
val. Zij missen elk universeel besef; wat zij aan-
vaarden geldt alleen voor hun stam of groep;
en dan is er een onverbreekelijke band tusschen
levenden en dooden; de gebruiken zijn ook voor
altijd geldend. En nu ontleent het opdringende
Westen hun den bestaansbodem van het gods-
dienstige leven.

Hier kan alleen de zending helpen, zooals Dr
Kraemer dit formuleert op zijn wijze: „De zen-
ding voldoet dus door haar groote werk van
Evangelieprediking en levensherbouw onder deze
primitieve volken niet alleen aan de goddelijke
opdracht voor de Christelijke Kerk; zij voldoet
door haar werk tevens aan den heel gewonen zede-
lijken eisch, die aan het Westen als geheel gesteld
wordt, maar die het Westen door zijn geestelijke
verwardheid niet kan vervullen, n.l. waar men
verniet ook de verantwoordelijkheid voor het her-
stellen op zich te nemen”. Zoo doet de zending een
plaatsvervangend werk voor heel het Westen.

Ook de groote wereldgodsdiensten maken uit
oorzaak van de aanraking van West en Oost een
grote crisis door. Terecht herinnert Dr Kraemer
eraan, dat het hiermee iets anders staat dan met
de animisten; deze toch worden slechts gedragen
„door een door bloed en bodem beperkt waar-
heidsbesef”, terwijl de wereldgodsdiensten een uni-
verseel waarheidsbesef hebben, en veel rijker gees-
telijken inhoud hebben. Maar toch zijn ook zij
„gericht op stabiliteit en onveranderlijkheid der
verhoudingen en hebben zich gehuld in een geheel
van onmisbaar-geachte vormen en van ritueel, dat
in de moderne wereld totaal onbestaanbaar is”.

Het proces der vernietiging moge hier niet zoo
snel gaan, het zet zich toch door.

En de groote crisis komt nog voor deze gods-
diensten. Het zal nog moeten blijken, of zij zich
kunnen handhaven, en op welke wijze dit zal zijn.

Ook hier trekt Dr Kraemer dezelfde conclusie
als bij de primitieve godsdiensten: „De zending,
staande en werkende temidden van deze wereld-
godsdiensten, voldoet daarmede niet alleen aan
haar primaire verplichting tot de gehoorzaam-
heid en trouw aan Christus, en aan haar behoefte
om in de verwarring en de onzekerheid een weg
tot klaarheid en zekerheid aan te wijzen, zij is,
van alle specifiek „Christelijke” factoren afgezien,
een der weinige uit het Westen afkomstige invloeden,
die het Oosten in zijn crisis bij het doorleven
daarvan tot radicalen godsdienstigen ernst aan-
maant”.

Zoo staat het uit een gewoon zedelijk oogpunt
bezien wel vast, dat de zending haar plicht doet,
als zij in het Oosten werkt; maar het eigenlijke
motief tot haar arbeid ligt in de roeping van
Christus wege.

Het is een voorrecht mee te arbeiden aan de
toekomst der volken en ze te helpen in hun
wederopbouw. Zeer zeker doet de zending reeds
veel, in maatschappelijk en ander opzicht. Maar
is dat vele toch nog niet weinig? Vergeten wij het
niet: de groote crisis moet nog komen! „Een
duidelijk symptoom ervan is de snelheid waar-
mede b.v. het kastelozenvraagstuk in Indië zich
ontwikkelt. Het is zeer waarschijnlijk, dat binnen
enkele jaren miljoenen kastelozen Christen
willen worden, omdat zij godsdienstig, zedelijk en
maatschappelijk hervormd willen worden.”

Wat zal de toekomst van het Christelijk Europa
zijn? Dr Kraemer wijst erop, dat het in vroegere
eeuwen zonder praktische beteekenis was, of de
Oostersche volken hun eigen godsdienst hielden
of een andere heidensche religie aannamen; wat
het deed had toch geen invloed op de wereld
in haar geheel. Maar dat is nu heel anders ge-
worden. „Europa heeft Afrika en Azië met on-
weerstaanbare kracht binnen den stroom der
wereldgeschiedenis gesleurd, en het onbedoelde
gevolg is, dat het Oosten er nu in staat, en wat
nog belangrijker is, er nu in wil staan. ... Het
Oosten maakt zich gereed om aan het bepalen
van den gang der mensheidsgeschiedenis be-
slissend mee te werken, en zal dat in de toe-
komst steeds krachtiger doen.”

Het wordt alzoo tot een levensbelang voor
Europa, of het ingeschakelde Afrika en Azië
Christelijk zal worden of niet. Want deze volken

zullen mee beslissen in den gang van zaken in
de wereld.

Het is zoo, als Dr Kraemer zegt: „De wereld-
geschiedenis is „en marche”, en de „wereldreligies
zijn „en marche”, en beide feiten zullen den toon
en den opbouw van het leven van onze kinderen
en kindskinderen ten diepste beïnvloeden, of wij
nu „christelijk” of „niet-christelijk” heeten.

Gezien in dit licht is de zaak van het Christen-
dom in het Oosten geen academische kwestie,
noch een hobby, noch een culturele fatsoensge-
voel-kwetsende aanmatiging, maar een zaak van
wereldbeteekenis, zoowel voor de Wester-
lingen, die zich „christelijk” als voor degenen
die zich „niet-christelijk” noemen.

Voor de Christelijke Kerk is het nog veel meer
en nog iets heel anders. De wijze waarop zij
de zending ter harte neemt, zal namelijk de „test”
zijn in hoeverre zij het verstaat temidden van een
ongekend groote crisis in de verhouding van het
leven en van de heele wereld de apostolische
houding van getuigenis voor Christus en van over-
gave aan den nood der wereld te openbaren”.

Het boekje van Dr Kraemer mag dus wel van
belang worden geacht, en wordt ter overweging
gaarne aanbevolen.

J. D. W.

De Creutzberg over de Geref. Synode.

Ds J. M. Spier schrijft in „Geref. Kb. Hoeksche Waard”:

Ds K. F. Creutzberg, predikant der Protestantse
kerk te Batavia schrijft over de in Augustus j.l. ge-
houden Generale Synode der Gereformeerde Kerken
en maakt dan de volgende opmerking: „Naast een
ernstig zoeken naar eenheid, treft in het verslag over
huitenlandsche kerken de geweldige exclusiviteit waar-
mee over de niet-Gereformeerde Christenheid een-
voudig niet gerept wordt. De conferenties van Oxford
en Edinburgh, die in 1937 gehouden zullen worden
als voortzetting van Stockholm 1925 en Lausanne 1927
schijnen zelfs niet genoemd te worden. Als dit zoo is,
en het verslag niet onvolledig is hierin, is dit negeeren
van 90 % der Christenheid toch wel pijnlijk aandoend.
Bestaat voor de Amsterdamse Synode alleen een
Gereformeerde Christenheid? Of is de rest zoo vol-
komen anders, dat geen vorm van gesprek mogelijk
is? Ik hoop, dat ik mij vergis”.

Twee opmerkingen.

Ten eerste zijn de Geref. Kerken in Synode gewoon
slechts dat te behandelen, wat langs de kerkelijke
weg op de normale wijze ter behandeling is aan-
gehoed. Dat staat in de kerkorde, die tot nog toe
altijd heeft gegolden als accoord van samenwerking.
Men mag dus niet zeggen, dat dingen, die niet be-
handeld worden, voor ons niet bestaan.

En in de tweede plaats moet worden opgemerkt,
dat voor een Gereformeerde de waarheid gaat
boven zogenaamde oecumenische eenheidsbewegingen.
Wat ons pijnlijk aandoet is dit, dat in kerken, die
aan dergelijke eenheidsbewegingen wel meewerken
— zoals b.v. de Ned. Herv. Kerk — leringen en
predikanten worden geduld, die de waarheid in leugen
verkeren, communisten en Rusland-propagandisten
enz. Alleen wie der waarheid getuigenis geeft, be-
vordert de eenheid, ook al zou hij alleen staan. Dat
is een paradox, die onze paradoxale tijd schijnt ver-
geten te zijn.

Slordig lezen, slordig denken, en een tikje richtings-
hoogmoed, ziehier een drietal symptomatische factoren,
die klachten als van Ds Creutzberg in de pers doen
komen.

Het lidmaatschap.

Onze lezers herinneren zich, wat ik enkele weken
geleden opmerkte naar aanleiding van opmerkingen
van Ds Popma (Amersfoort) en ter bestrijding van
Ds Meynen. Het liep over de vraag of het lidmaat-
schap van N.S.B. of C.D.U. (e.d.) al dan niet zelf
door de Synode was veroordeeld. Ook de voorzitter der
Synode Ds J. L. Schouten laat zich er over uit in
„Amst. Kb.”:

De Synode heeft naar de leerstellige en zedelijke
beginselen van bedoelde organisaties een onderzoek
ingesteld.

Zij heeft als haar oordeel uitgesproken, dat het lid-
maatschap van organisaties, welke beginselen in
strijd zijn met Schrift en Belijdenis, voor de kerke-
raden aanleiding dient te zijn om met dergelijke leden
te handelen, waarbij dan elk geval op zichzelf behoort
beoordeeld te worden.

Even later:

Wij zijn van oordeel, dat wij haar uitspraak in
het kort aldus kunnen samenvatten: „Het lidmaat-
schap aanleiding tot behandeling en het welbewust
aanhangen en blijven aanhangen van de beginselen,
na liefderijk en lankmoedig vermaan, oorzaak tot
tuchttoefening”.

Het Schatboek.

Omdat we verleden week in ons artikel „Kerkelijk
Leven” even den redacteur van „Friesch Kerkblad” ge-
noemd hebben, achten we ons verplicht, hier ook door
te geven wat deze inmiddels geschreven heeft ter nadere
verduidelijking:

Br. Scholtens deelt mij nu mede, dat hij bedoel-
de te vragen, of Pareus, die het Schatboek be-
werkte, onze autoriteit moet zijn, en of de binding

aan de belijdenisschriften gelijk gesteld mag worden
aan de binding aan een verklaring van de be-
lijdenisschriften, in casu van Pareus.

Er zou veel misverstand voorkomen zijn, indien
br. Scholtens dat terstond zoo had gezegd. Maar in
elk geval blijkt nu uit een nadere toelichting, dat de
bedoeling van br. Scholtens een andere was, dan
ik er aan toekende. Het verheugt mij dus, dat ik
thans verklaren kan, dat mijn geachte opponent ook
zelf dat zijpad niet wilde, omdat we nu verder op
de kwestie kunnen ingaan. Ik moet echter om de
plaatsruimte en om des tijds wille, dat tot een vol-
gende week D.V. uitstellen.

„Er zou veel misverstand voorkomen zijn”, indien
de redacteur dadelijk had opgemerkt, dat het Schatboek
geen werk van Ursinus in eigenlijken zin is.

Het verrassende initiatief.

Ds A. M. Boeijsing schrijft in „Haarl. Kbl.”:

Het kort artikel, dat Prof. Kuyper de vorige week
in „De Heraut” over de hangende „leergeschillen”
schreef, is blijkbaar de aanloop geweest tot een verdere
behandeling. Ik zie namelijk, tot mijn blijdschap, dat
hij deze week er mee voort gaat.

Thans brengt hij ter sprake de vraag „of het wel de
aangewezen weg was om deze geschillen terstond op
de Synode ter sprake te brengen en van haar een
uitspraak te vragen”.

Deze vraag is inderdaad gesteld. En er werd daarbij
op gewezen, dat het de gewone weg was om, wanneer
iemand met de belijdenis in strijd kwam, een aan-
klacht tegen hem in te dienen bij den plaatselijken
kerkeraad.

Doch Prof. Kuyper meent, dat deze gewone weg
onbruikbaar is „wanneer men te doen heeft met een
dwaling, die publiek verbreid wordt en zelfs in
ruimeren kring aanhang vindt”.

In zulke gevallen acht hij „de Synode gerechtigd en
geroepen om, toen de klacht over deze leergeschillen
langs wettigen weg tot haar werd gebracht door een
tweetal harer leden, daarover een beslissing te nemen”.

En uit zijn rijke historische-kennis voert hij dan ver-
schillende voorbeelden aan, dat door alle eeuwen
heen concilies en synoden, ja zelfs een classis, alzoo
hebben gehandeld.

In plaats dan ook, dat de Synode van Amsterdam
haar boekje te buiten zou zijn gegaan, oordeelt hij
dat ze veeleer „met te groote bedachtzaamheid en
voorzichtigheid” te werk is gegaan, doordat ze „niet
terstond, nog staande hare zittingen, uitspraak over
deze leergeschillen deed, maar de behandeling daar-
van uitstelde tot een volgende Synode, die eerst over
drie jaren samen komt”.

Uitgangspunt is daarbij voor Prof. Kuyper, dat „de
belijdenis het gemeengoed van alle kerken is en
de grondslag, waarop het kerkverband rust”, waarom
het „zelfs in de eerste plaats de taak en roeping der
Synode is om toe te zien, dat de band aan de belijde-
nis trouw wordt bewaard”.

Iedere Gereformeerde zal het met deze uitspraak
en daarom met de daarop steunende praktijk onzer
vaderen eens zijn.

Maar daarmee is de handelwijze van de Synode
van Amsterdam voor mij nog niet genoegzaam ver-
klaard.

Het is mij onbekend van wie, in zulke gevallen,
bij vroegere synodes het initiatief is uitgegaan.

Als echter thans de afwijking van de belijdenis
bij sommigen zoo duidelijk en daarin het gevaar voor
onze kerken zoo groot is, hadden we toch minstens
mogen verwachten, dat, nu de kerken zwegen,
het moderamen der Synode uit zichzelf dit punt aan
de orde zou gesteld hebben; of dat onze hooggeleerde
prae-adviseurs reeds de eerste synodedag een gemeen-
schappelijk advies op de moderamentafel, voor het
aangezicht van den praeses, gedeponeerd zouden
hebben.

Dit is echter niet gebeurd. Doch gedurende de dis-
cussies over de bekende polemiek, hebben twee syno-
dale Benjamins (met alle respect voor hun persoon!)
het plan opgevat om een voorstel in te dienen dat de
synode zou ingrijpen in de „leergeschillen”. En zoo
is geschied.

Deze heele gang van zaken kan toch moeilijk de
gedachte wekken, dat de synode diep overtuigd was
van gevaarlijke afwijking van de belijdenis en daarom
in brand van heiligen ijver haar boven genoemde
„taak en roeping” is gaan vervullen.

En wat de zaak zelf van afwijking van de belijdenis
betreft, het is zeker goed en noodzakelijk, dat tegen-
over zoo veel verzwakking en minachting der belijde-
nis in andere kerken, deze „grondslag van het kerk-
verband” die in eerste instantie uitdrukking is van
de waarheid van Gods Woord, worde gehandhaafd.

Maar dit houdt toch niet in dat wij met een fides
caeca (blind geloof) van de Roomsche kerk, haar son-
der meer „slikken”.

Ook van haar geldt immers, dat wij, wat we van
de vaderen geërfd hebben, zelf moeten verwerven, ons
eigen maken, om het in waarheid te bezitten.

Dit houdt dus in, dat voornamelijk de mannen van
het vak de overeenstemming der belijdenis met de
Schrift naspeuren. En daarbij kan het toch gebeuren
dat iemand eenig stuk der belijdenis te weinig ge-
fundeerd in Gods Woord vindt, althans op moeilijk-
heden stuit.

En waar niemand ooit zal of ook maar mag den-
ken, dat de belijdenis in waarheidsgehalte gelijkwaar-
dig is aan Gods Woord en daarom de belijdenis een
voor altijd afgesloten grootheid is en waar Christus
toch Zijn Geest aan Zijn Kerk gegeven heeft om haar
altijd maar verder en dieper in de waarheid in te
leiden, daar is het toch mogelijk, dat alouwe inzich-
ten, in nauw contact met Gods Woord gewonnen,
straks een verrijking van ons belijden zullen blijken
te zijn en dat op reeds eeuwen lang opgedolven waar-
heidschatten nog helderder licht van Gods Woord
wordt geworpen.

Is er dan reden om direct met gravamina tegen de